

Навчання писемного мовлення студентів-філологів за допомогою інтерактивних вправ в Інтернеті (на матеріалі німецької мови)

Поширення контактів України з європейськими країнами, розвиток нових інформаційних технологій у галузі освіти підсилюють потребу студентів вищих навчальних закладів (ВНЗ) в оволодінні писемномовленнєвими навичками і вміннями. Крім того, реалізація рекомендацій Ради Європи з мовної освіти вимагає ґрунтовної підготовки студентів-філологів у письмовому висловлюванні думки.

Відповідно до вимог Типової програми з німецької мови студенти-філологи мають сформувати навички і вміння писемного мовлення (ПМ) у написанні текстів різних жанрів. Їм необхідно навчитися писати як первинні, так і вторинні тексти. До первинних текстів ми відносимо тексти, які студенти можуть написати без використання будь-якої іншої літератури. Наприклад, листи – електронні й рукописні, офіційні і приватні, – твори, повідомлення, тези тощо. До вторинних текстів належать тексти, які студенти можуть написати на основі першоджерел. Наприклад: перекази, реферати, резюме, наукові повідомлення, доповіді та ін. Отже, зважаючи на вимоги Типової програми як державного документа і на соціальні вимоги часу студенти-філологи за роки навчання у ВНЗ повинні досягнути у писемному мовленні рівня С2.1, який передбачає володіння міжкультурною комунікативною компетенцією у сукупності її компонентів: мовної, мовленнєвої і соціокультурної¹.

Використання інформаційних технологій, елементи яких представляють інтерактивні вправи, оптимізують і покращують позааудиторну самостійну навчальну діяльність студентів з оволодіння ПМ. Під *інформаційними* технологіями ми розуміємо служби Інтернету, завдяки яким користувач/ студент має швидкий доступ до навчально-методичних матеріалів, які не потребують додаткових засобів навчання і матеріальних витрат. А *інтерактивні вправи* є навчальні дії, які здійснюються в інформаційному іншомовному навчальному середовищі на основі навчального матеріалу, за допомогою якого можливо сформувати іншомовні навички і вміння.

Мета цієї статті – розглянути особливості навчання писемного мовлення студентів-філологів ВНЗ за допомогою інтерактивних вправ в Інтернеті.

У методиці навчання і вивчення іноземної мови (ІМ) розглядалися різні підходи до навчання ПМ². Зважаючи

на розвиток інформаційних технологій, формування писемномовленнєвих навичок і вмінь може відбуватись і з використанням вищезазначених технологій, зокрема інтерактивних вправ в Інтернеті.

Відомо, що комп'ютерні технології взагалі та Інтернет-технології зокрема інтенсифікують навчання ПМ. Завдяки їм розширюються можливості формування й удосконалення навичок і вмінь з ІМ у сфері написання різних текстів. Інтерактивні вправи в Інтернеті, на нашу думку, можуть сприяти створенню віртуального навчального середовища студента для оволодіння іншомовним спілкуванням, зокрема навчання письмового формулювання та викладення думки ІМ. *Віртуальне навчальне середовище* – це середовище, яке забезпечує студента навчально-методичним матеріалом і спонукає до самоконтролю і самооцінки сформованих навичок і вмінь, а також стимулює студента до іншомовної комунікації з партнером у спілкуванні або викладачем.

Як у традиційних умовах, так і у віртуальному навчальному середовищі вправа має відповідати сучасним вимогам навчання і вивчення ІМ. Відомо, що у будь-якій вправі для формування іншомовних навичок і вмінь обов'язковими є такі компоненти: завдання, виконання завдання та контроль.

Використання й аналіз інтерактивних вправ дозволяють розділити їх на *дві* групи: навчальні інтерактивні вправи та контролюючі інтерактивні вправи. Наведемо приклад навчальної інтерактивної вправи. На Інтернет-сторінці *Passwort Deutsch* ми бачимо вправу, за допомогою якої можна вивчити інформацію про деякі міста Німеччини – Аахен, Дюрен та ін. Вправа передбачає формування навичок і вмінь написання адреси німецькою мовою.

Приклад 1. Умовно-комунікативна рецептивно-репродуктивна вправа з повним керуванням для навчання повідомлення адреси німецькою мовою. Вона знаходиться за Інтернет-адресою: <http://www.passwort-deutsch.de/lernen/band1/lektion6/aktivitaet11.htm>

Ситуація: Steffi, Jens und Kevin haben die Einladung geschrieben. Für Sascha haben sie leider keine Postleitzahl. Wie ist die korrekte Postleitzahl? Sascha Jankowsky, Badenstraße 42, ... Stralsund. Hilfe bei www.postleitzahl.de. Lesen Sie bitte die Informationen über die Städte.

¹Curriculum für den sprachpraktischen Deutschunterricht an pädagogischen Fakultäten der Universitäten und pädagogischen Hochschulen. – К.: Ленвіт, 2004. – 256 с.

²Кривчикова І. Ф. Методика інтерактивного навчання писемного мовлення майбутніх учителів англійської мови: Дис... канд.пед.наук: 13.00.02. – К., 2005. – 338 с.; Середя О. М. Навчання майбутніх філологів писемного спілкування німецькою мовою засобами електронної пошти: Дис ... канд. пед. наук: 13.00.02. – К., 2006. – 301 с.; Свиридюк В. П. Методика навчання німецького писемного мовлення студентів-заочників вищих мовних навчальних закладів на основі використання дистанційного курсу: Дис... канд. пед. наук: 13.00.02. – К. – 2007. – 345 с.

Завдання: Bestimmen Sie die richtige Variante und schreiben Sie „R“ ins entsprechende Fensterchen.

Hilfe bei www.postleitzahl.de	
18934	☐ F
81439	☐
18439	☐
18493	☐

Мета: навчання написання адреси німецькою мовою.

Приєм: ознайомлення з адресами німецькою мовою, вибір правильного поштового індекса та доповнення адреси у вправі: *Sascha Jankowsky, Badenstraße 42, ... Stralsund*.

Спосіб контролю: правильна відповідь „R“ залишається жирним чорним шрифтом у клітинці праворуч.

Екран комп'ютера виступає у ролі інтерактивної дошки, на якій представляється іншомовний матеріал у зображеннях та мовленнєвих зразках. Праворуч знаходиться мовленнєвий матеріал, за допомогою якого студент вибирає правильну відповідь. Навпроти відповідей розташована інтерактивна частина вправи, яка реагує на відповідь студента – правильно (R) чи неправильно (F). Відповівши на всі твердження правильно, студент показує, що він уміє писати адресу німецькою мовою. У цій вправі подається додаткова інформація через посилання під сформульованим завданням. Студент може вивчити або повторити іншомовний матеріал за допомогою докладної інформації про міста, яка подається на наступній Інтернет-сторінці. Отже, у навчальній інтерактивній вправі подається іншомовний матеріал; студент спонукається до здійснення іншомовних дій; програма реагує на відповідь студента; керує процесом навчання.

Контролюючи інтерактивні вправи служать для перевірки рівня сформованості навичок і вмінь та їх оцінювання. Наприклад, на вищезазначеній Інтернет-сторінці ми бачимо вправу, за допомогою якої студент може сформулювати й удосконалити навички використання допоміжного дієслова у минулому часі *Perfekt*.

Приклад 2. Некомунікативна рецептивно-репродуктивна вправа з повним керуванням для оволодіння граматичним мінімумом, зокрема минулим часом „*Perfekt*”. Вправа пропонується на Інтернет-сторінці за адресою: <http://www.passwort-deutsch.de/lernen/band1/lektion6/aktivitaet06.htm>.

Завдання: Lesen Sie und ergänzen Sie den Text durch fehlende Hilfsverben. Informieren Sie sich über die Familie von Urs.

Urs ist nach Bern geflogen. Seine Tante Geburtstag gehabt. Zuerst er das Haus in Bern nicht gefunden. Aber dann er eine Verwandte getroffen. Die Verwandte mit Urs zur Tante gefahren. Dort alle schön gefeiert. Danach Urs krank geworden, vielleicht er zu viel gegessen. Deshalb er bald wieder nach Hause geflogen und nicht mehr in Bern geblieben. Leider er die Altstadt von Bern nicht gesehen. Also muss er noch einmal nach Bern kommen!

Методичні характеристики “традиційних” вправ та інтерактивних вправ для навчання ПМ у віртуальному навчальному середовищі під час самостійного навчального процесу

Вправи у традиційних умовах	Інтерактивні вправи у віртуальному навчальному середовищі
1) друкований матеріал;	1) електронний матеріал;
2) рукописне виконання;	2) виконання за допомогою клавіатури або «миші»;
3) відсутність додаткової іншомовної інформації;	3) наявність посилань на додаткову іншомовну інформацію в Інтернеті;
4) відсутність зворотного зв'язку із студентом;	4) наявність зворотного зв'язку із студентом за допомогою вербальних або невербальних засобів;
6) відстрочений контроль та оцінка викладача;	6) миттєвий контроль та оцінка за допомогою комп'ютера, а також відстрочений контроль та оцінка викладача;
7) відсутність швидкого письмового спілкування з партнером-носієм мови;	7) швидке письмове спілкування із віртуальним партнером через Інтернет;
8) відсутність викладача;	8) віртуальна присутність викладача;
9) послаблена мотивація.	9) підсилена мотивація.

Мета: навчання використання допоміжних дієслів у минулому часі „*Perfekt*”.

Приєм: читання тексту, заповнення пропусків допоміжними дієсловами.

Спосіб контролю: правильні дієслова виділяються жирним шрифтом і залишаються у тексті.

На екрані комп'ютера подано текст із пропусками. Студенту необхідно прочитати текст і доповнити його допоміжними дієсловами у правильній граматичній формі. Щоб проконтролювати правильність виконаного завдання, студент натискає *Feedback* і отримує «оцінку» у відсотках. Така інтерактивна вправа лише контролює рівень засвоєння певного граматичного матеріалу. Ці вправи характеризуються такими дидактичними ознаками: вони спонукають до навчальних дій та оцінюють відповідь студента.

Порівняємо методичні характеристики вправ для навчання ПМ, що виконуються у традиційних умовах, та інтерактивних вправ, що виконуються у віртуальному навчальному середовищі.

Як видно із таблиці, інтерактивна вправа у віртуальному навчальному середовищі має низку переваг для самостійного оволодіння ПМ за рахунок зворотного зв'язку між студентом і комп'ютером, а також між студентом і викладачем. Важливу роль у самостійній навчальній діяльності відіграє також можливість

студента скористатися на певному етапі виконання вправи додатковою іншомовною (теоретичною або практичною) інформацією, швидкий контроль та оцінка. Особливістю використання інтерактивних вправ у віртуальному навчальному середовищі є і те, що студент, навчаючись за комп'ютером, може надіслати свій текст партнеру у спілкуванні тієї країни, мову якої він вивчає. Отже, студент має реальне комунікативне іншомовне середовище.

Зважаючи на вищезазначені характеристики, формулюємо визначення інтерактивної вправи у віртуальному навчальному середовищі. Інтерактивна вправа у віртуальному навчальному середовищі – це багаторазове виконання інтерактивних дій, які мають зворотний зв'язок зі студентом, з метою формування навичок і вмінь іншомовного спілкування.

Розглянемо інтерактивні вправи, які можуть бути застосовані для навчання написання текстів на початковому етапі оволодіння іншомовним писемним мовленням. Виділяють чотири основних типи мовлення – опис, розповідь, роздум і оцінка¹. Кожен із типів мовлення може бути складовою частиною різних жанрів текстів і превалювати в них. Психолінгвістичні дослідження процесу породження письмового тексту дозволяють стверджувати, що процес навчання його написання складається з чотирьох етапів: 1) пропедевтичного, 2) структурно-змістового, 3) лінгвістичного та 4) етапу редагування². Але зауважимо, що в умовах ВНЗ використання цих етапів може бути неоднаковим на різних рівнях навчання. Наприклад, для рівня А1³ потрібно застосувати вправи з усіма етапами навчання написання тексту. Для рівня С2 пропедевтичний етап буде служити лише для удосконалення лексико-граматичних навичок. Так, перший етап, де у студентів формуються лексико-граматичні навички, буде ефективним і доцільним для початкового рівня оволодіння іншомовним спілкуванням; як правило, це 1 курс.

Навчання написання тексту базується на засвоєнні й розумінні структурної організації абзаца, який складається із вступу, основної частини та кінцівки, а також з варіантів розвитку абзаца (ілюстрація, порівняння, протиставлення, дефініція). Навчання писемного мовлення також повинно враховувати використання і поєднання основних типів мовлення⁴. Отже, проілюструємо навчання написання тексту на рівні абзаца з використанням інтерактивних вправ в Інтернеті.

Наведемо приклади інтерактивних вправ для формування комунікативної компетенції студентів-філологів вищих навчальних закладів.

Приклад 1. Умовно-комунікативна рецептивно-репродуктивна вправа з повним керування для опрацювання мовленнєвого матеріалу на вербальній основі – тексту. Вона знаходиться на Інтернет-сторінці за адре-

¹ Мазунова Л. К. Письмо как способ и средство сохранения фенотипа «Человек культурный»: Монография. М.: Наука, 2006. – С. 113.

² Там же: С. 200.

³ Сьогодні на мовних факультетах є групи студентів І курсу, які тільки починають формувати навички і вміння іншомовного спілкування на рівні А.

⁴ Мазунова Л. К. – Вказана праця. – С. 135.

сою: <http://atschool.eduweb.co.uk/rgshiwyc/school/curric/German/Freizeit/Freizeit8.htm>.

Завдання: Lesen Sie den Text und informieren Sie sich über den Samstag der Familie. Was haben die Familienmitglieder gemacht? Beachten Sie den Gebrauch der Verben im Perfekt. Merken Sie sich, das Vollverb steht am Ende des Satzes.

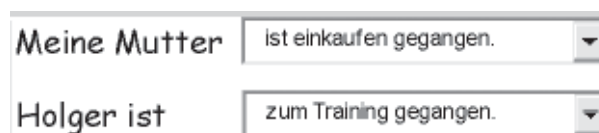
Samstag

Am Samstag habe ich am Sportzentrum Fußball gespielt. Meine Schwester hat Flöte im Orchester gespielt. Mein Vater hat im Garten gearbeitet, und mein Bruder hat Tennis gespielt. Meine Mutter ist in die Stadt gegangen und hat ein neues T-Shirt für meinen Vater gekauft. Mein Freund Holger ist mit seinem Bruder zum Training gegangen. Irma und Gisela haben Schach gespielt. Gerd ist zum Schwimmbad gegangen. Fritz und Stefan sind zur Kegelbahn gegangen. Am Abend sind wir ins Kino gegangen.

A.C.Balaam

Мета: формування навичок використання допоміжного дієслова для створення минулого часу (Perfekt).

Прийом: читання тексту, підкреслення в тексті смислових і допоміжних дієслів та доповнення речень на основі тексту в минулому часі.

Спосіб контролю: доповнені речення виділяються жирним шрифтом.

На екрані комп'ютера подається текст німецькою мовою, в якому необхідно звернути увагу на вживання дієслів у минулому часі "Perfekt". Студент повинен прочитати текст, звернути увагу на дії, які виконали члени сім'ї у суботу, а значить, на дієслова у минулому часі. Виконавши завдання, студент доповнює інформацію про робочий день сім'ї поруч із текстом. Коректність підтверджується тим, що речення розміщуються повністю у тексті і виділяються жирним шрифтом. Крім того, студент отримує через зворотний зв'язок (Feedback) оцінку у відсотках. Отже, така вправа демонструє студентові функціонування як мовленнєвого матеріалу, так і допомагає вивчити лексичні одиниці до теми „Tagesablauf“ у минулому часі. Далі студент переходить до формування лексичних навичок із цієї ж розмовної теми.

Приклад 2. Вмотивована умовно-комунікативна рецептивно-репродуктивна вправа на опрацювання лексико-граматичного матеріалу в монолозі-повідомленні з невербальною опорою з повним керуванням та ігровим компонентом. Вона знаходиться на Інтернет-

сторінці за адресою: <http://www.csuchico.edu/flng/german/kontakte/kapitel03/plaene/plaene1.htm>.

Завдання: Es ist Freitagabend und Sie sind auf einer Party, auf der auch Freunde und Nachbarn sind. Sie fragen die Leute nach ihren Plänen für das kommende Wochenende.

Мета: формування навичок використання лексичних одиниць з теми „Tagesablauf“.

Прийом: вибір лексичної одиниці відповідно до малюнка.

Sie: Was wollen Sie am Wochenende machen?

Herr Thelen: Ich will

fernsehen.

Спосіб контролю: письмова інтерактивна відповідь-ключ, яка з'являється на екрані.

Представлена інтерактивна вправа починається комунікативною ситуацією. Завдання до цієї вправи передбачає вивчення різних видів діяльності німецькою мовою, які можна виконувати у вільний час. За допомогою малюнків студент навчається самостійно висловлювати різні побажання на рівні понадфразової єдності німецькою мовою. Дивлячись на малюнок, який подається ліворуч, студент вибирає „мишою” адекватну лексичну одиницю (тобто назву діяльності) з поданих праворуч. Контроль висловлювання здійснюється за допомогою відповіді-ключа у вербальній формі. Наприклад, як у цій вправі: „Ja. Sie wollen am Wochenende zu Hause bleiben. Herr Wagner will lesen und Frau Wagner will sich ausruhen.” Якщо студент помиляється, то інтерактивна вправа реагує заперечним реченням: „Nein. Sie wollen keine Freunde treffen. Sie wollen am Wochenende lieber zu Hause bleiben.”

Після виконання таких інтерактивних вправ у студента формуються 1) граматичні навички використання модального дієслова „wollen” у теперішньому часі (Präsens), 2) лексичні навички (називання різних видів діяльності) і 3) лексико-граматичні навички – висловлення побажання.

Після цього студент може переходити до наступного етапу навчання написання тексту – формулювання речень. З цією метою студенту пропонуються також умовно-комунікативні інтерактивні вправи, де він вписує у „чисте поле” вправи свою відповідь.

Приклад 3. Вмотивована умовно-комунікативна

продуктивна вправа з повним керуванням на оволодіння монологом-повідомленням з невербальною опорою та ігровим компонентом. Вправа спрямована на оволодіння мовленнєвим матеріалом з теми „Tagesablauf”. Вправа подається за Інтернет-адресою: <http://www.csuchico.edu/flng/german/kontakte/kapitel04/tagesablauf/tagesablauf2.htm>.

Завдання: Was hat Katrin gestern gemacht? Katrin ist Studierende an der University of California, Berkeley. Sie hat Richard gestern kennen gelernt. Richard hat ihr viele Fragen über einen typischen Tag an einer Universität in Kalifornien gestellt. Richard fragt Katrin, was sie gestern gemacht hat. Wie hat Katrin geantwortet? Schreiben Sie ihre Antwort in das Textfeld. Klicken Sie dann auf „sprechen”, um zu erfahren, ob Sie richtig geantwortet haben.

Was hast du gestern gemacht?

Richard:

Was sagt Katrin?

Мета: формування навичок формулювання відповіді у минулому часі (Perfekt) з теми „Tagesablauf”.

Прийом: вписування відповіді відповідно до малюнка у поле із знаком питання.

Спосіб контролю: письмова відповідь-ключ, яка з'являється на екрані.

Ця інтерактивна вправа спрямована на формування навичок і вмінь письмово відповідати на запитання, а, отже, правильно формулювати стверджувальне розповідне речення. Вона базується на поданій комунікативній ситуації та завданні до неї. У цій вправі студентові необхідно відповісти на запитання у минулому часі, що робили люди у робочий день. Прочитавши запитання у вправі, студент за допомогою клавіатури пише свою відповідь у пусте поле вправи. Якщо речення сформульовано правильно, то інтерактивна вправа реагує на відповідь позитивно, наприклад: richtig, Klasse! та ін. У разі неправильної відповіді або неправильно сформульованого речення реакція буде заперечною і студент зможе прочитати, наприклад: nein; falsch; du hast nicht recht і т.д. Завдяки такому письмовому завданню студент оволо-

діває вмінням письмово розповісти про свій робочий день або робочий день інших людей. Підкреслюючи переваги навчальних інтерактивних вправ, слід сказати, що за допомогою використаного способу контролю студент самостійно може оволодіти різними мовленнєвими кліше, які використовуються як у письмовому, так і в діалогічному усному мовленні. Таким чином студент вивчає особливості функціонування і використання мовних і мовленнєвих одиниць німецької мови у різних комунікативних ситуаціях.

Написані студентом речення є матеріалом для формулювання мінітексту – абзаца.

Зауважимо, що інтерактивна вправа не давала студенту можливості зробити мовні або мовленнєві помилки. Тому такі речення для студента є готовим мовленнєвим матеріалом для укладання абзаца у логічній послідовності. Отже, інтерактивна вправа сприяє швидкому написанню абзаца, тобто студенту не доводиться перевіряти текст на лексико-граматичну коректність. Студент переходить до останнього етапу – написання тексту і надсилає його партнеру у спілкуванні або викладачу, що й завершує етап самостійного оволодіння написанням тексту.

З цією метою студент може використовувати в Інтернеті такі інтерактивні вправи.

Приклад 4. Вмотивована комунікативна продуктивна вправа без опори для формування вмінь писати повідомлення німецькою мовою. Вправа знаходиться за Інтернет-адресою: <http://www.csuchico.edu/flng/german/kontakte/kapitel04/tagesablauf/tagesablauf3.htm>.

Завдання: Richard oder Katrin möchte jetzt wissen, was Sie gemacht haben. Beschreiben Sie, was Sie letztes Wochenende oder gestern gemacht haben. Oder beschreiben Sie, was Sie gemacht haben, als Sie zum letzten Mal am Strand gewesen sind. Schreiben Sie in das Textfeld. Wenn Sie fertig sind, schreiben Sie Ihren Namen, Ihre E-Mail Adresse und die E-Mail Adresse Ihres Professors/Ihrer Professorin und klicken Sie dann auf "schicken."

Schreiben Sie: Wann sind Sie aufgestanden? Was haben Sie getragen? Sind Sie irgendwo hingefahren? Was haben Sie gegessen? Was haben Sie getrunken? Haben Sie gearbeitet? usw.

Мета: удосконалення вмінь написання тексту-повідомлення.

Приєм: написання тексту.

Спосіб контролю: розуміння та оцінювання тексту викладачем або співрозмовником.

Як видно, пропонується комунікативна продуктивна інтерактивна вправа, де присутня комунікативна ситуація і вказівки до виконання завдання. Студент повинен написати свій текст у чисте поле, яке подається під завданням, і надіслати його викладачеві або партнеру у спілкуванні. У завданні вказується, щоб студент вписав своє прізвище та електронну адресу, а також електронну адресу викладача. Після чого завдяки команді „schicken” надсилається текст.

Виконання умовно-комунікативних вправ у віртуальному навчальному середовищі передбачає контроль та оцінку за допомогою комп'ютера. Студент може спостерігати за власним процесом навчання завдяки відповідям, які передбачені вправою. Це, як правило, вербальні або невербальні відповіді.

За допомогою некомунікативних інтерактивних вправ студенти можуть оволодіти мовним матеріалом. Інтерактивний зв'язок між студентом і вправою здійснюється, наприклад, завдяки використанню смайлів, емотиконів – ☺ ☹ або кольору.

Згідно з наведеними прикладами інтерактивні вправи, на нашу думку, відповідають сучасним вимогам до вправ для навчання і вивчення іноземної мови, що дає можливість ефективно організувати самостійну навчальну діяльність студентів з метою оволодіння німецьким писемним мовленням.

Організація навчання ПМ за допомогою інтерактивних вправ може компенсувати студентам нестачу часу на аудиторних заняттях для розвитку писемномовленнєвих навичок і вмінь, стимулювати їхню самостійну навчальну діяльність у позааудиторних умовах.

Використання інформаційно-телекомунікаційних технологій, зокрема інтерактивних вправ та електронної пошти, значно оптимізує самостійний навчальний процес студентів і частково усуває проблеми, пов'язані із самостійним оволодінням іншомовним писемним спілкуванням.

В.П. Свиридюк (Київ)

- » <http://www.3b-infotainment.de/unterricht/schreiben1.htm> Kreatives Schreiben як навчитись писати заяву на роботу, ділові листи, як писати перекази на літературні твори
- » <http://fiction-writing.de/tutorial/kurzgeschichte/index.html> як писати короткі перекази
- » <http://fiction-writing.de/tutorial/dialog/index.html> як писати діалоги
- » <http://psych-iscience.unizh.ch/cgi-bin/b5/wwwb5d1a.pl> опис людини
- » <http://www.bewerbung-schreiben.de/>; як писати заяву на роботу
- » http://www.deutsch-lernen.com/job_application/bewerbungsschreiben_muster.htm як писати заяву на роботу